

УДК 378.1(4): 339.9

JEL Classification: I21, I23, C43, O52

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄС

СВИНАРЕНКО Дмитро

Університет митної справи та фінансів

<https://orcid.org/0000-0003-3179-9129>

e-mail: kaf_mev@ukr.net

Враховуючи зростання запиту на вищу освіту (ВО) та розширення її ролі у сучасній економіці, а також численні перешкоди, стратегічно важливим для всіх країн є підвищення рівня результативності функціонування цього сектору. Особливу увагу розвитку ВО приділяє ЄС, що необхідно для забезпечення соціально-економічних трансформацій та утримання світового економічного, наукового, культурного лідерства. Важливою проблемою для ЄС є забезпечення ефективного функціонування ВО у контексті сучасної економічної проблематики. Метою роботи є здійснення загального аналізу показників результативності функціонування сектору ВО на рівні ЄС. Це є важливим для України з точки зору євроінтеграційного курсу та реформування ВО. Враховано загальне спрямування європейського курсу розвитку ВО, наростання активності освітньої політики ЄС, що зумовлено спільними перешкодами і проблемами для всіх країн-членів (демографічний спад, безробіття, нерівний доступ до навчання тощо). Аналізом результативності функціонування сектору ВО на рівні ЄС охоплено: чисельність населення з ВО за статусом зайнятості; динаміку частки населення з ВО за віковими групами; динаміку чисельності випускників ВО, у тому числі на 1000 жителів; динаміку чисельності випускників за рівнями ВО; динаміку рівня зайнятості робочої сили з ВО у високотехнологічному секторі ЄС; динаміку частки випускників ВО за напрямками науки, математики, інформатики, інженерії, виробництва та будівництва на 1000 осіб населення віком 20-29 років з розподілом за рівнями ВО, а також показники економічної активності населення. Наголошено на зростанні попиту на висококваліфікованих фахівців і значущості ВО з точки зору працевлаштування. Зроблено висновки щодо розширення компетенцій ЄС щодо забезпечення результативності ВО, що проявляється у ряді заходів його освітньої політики.

Ключові слова: ЄС, вища освіта, результативність, населення, чисельність випускників, рівень зайнятості, освітня політика.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-21-19>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 21.05.2026

Прийнята до друку / Accepted 30.06.2026

Опубліковано / Published 27.08.2026

© СВИНАРЕНКО Дмитро

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розвиток світової економіки характеризується трансформаціями, зокрема пов'язаними із технологічними та структурними змінами, зростанням інноваційності та переходом до моделі сталого зростання. У цих умовах розширюється роль ВО, яка формує людський капітал, поширює нові знання і культуру, підтримує інновації і тому виступає ключовим рушієм змін. Ефективність ВО безпосередньо відбивається на зростанні, модернізації та рівні конкурентоспроможності будь-якої національної економіки. Для кожної країни світу результативність ВО є життєво важливим питанням. Пріоритетну увагу ВО приділяє ЄС, який є одним зі світових економічних, інтелектуальних, культурних центрів світу. Тому дослідження тенденцій розвитку ВО у ЄС та його політиці у цій сфері є важливим науково-практичним завданням. Зокрема це стосується оцінювання результативності функціонування ВО ЄС. Це особливо важливо для України, яка послідовно реалізує євроінтеграційний курс та повинна використовувати європейський досвід і стандарти.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасній економіці ВО відіграє важливу роль, особливо для нормального функціонування ринку праці (В. Козик [1], Н. Селюченко [1]), економічного зростання (М. Бухаджеб [2], Х. Мефтех [2], Р. Бен Аммар [2]), конкурентоспроможності національної економіки (С. Солодовников [3], В. Лебідь [3]). У контексті останніх парадигмальних змін вельми значущою стає внесок ВО у сталий розвиток і «зелений» перехід, що показано у роботах таких науковців, як: А. Жаворонок [4], Н. Холявко [4], О. Попело [4], М. Дубина [4], Л. Вербівська [4], М. Федішин [4], Н. Стукало [5], М. Литвин [5] тощо. Одне з вирішальних значень ВО має для боротьби із соціальною нерівністю, що доведено у роботі Т. Кромідаса [6]. З огляду на це, ЄС прагне підвищення результативності ВО та посилює її підтримку, що показано у роботах таких науковців, як А. Шарре [7], А. Оанчеса [7], М. Чанкселіані [7]. Це супроводжується збільшенням фінансування сектору, у тому числі з боку ЄС (Й. Гаррітцманн [8]). Вивчення досвіду ЄС щодо орієнтації та підвищення ефективності ВО важливо

для України з боку формування власної освітньої політики (Н. Іваненко [9], А. Бойко [9], Л. Федорчук [9], І. Панченко [9], Д. Марієв [9]), а також прискорення інтеграції української ВО у європейський освітній простір (В. Антонюк [10]) тощо.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Не зважаючи на велику увагу, окремі важливі аспекти аналізу результативності функціонування ВО ЄС недостатньо розкриті, зокрема щодо її параметричного оцінювання. Це зумовлює необхідність подальших досліджень за цим напрямом.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи є здійснення загального аналізу показників результативності функціонування сектору ВО на рівні ЄС.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Результативність є проявом розвитку ВО, що стосується виконання її основних функцій, головними чином пов'язаних із зайнятістю. Останніми роками ЄС був більш активний у своїй освітній політиці, удосконалював інститути та структури для функціонування сектору, збільшував фінансування, надавав підтримку національним системам, ЗВО та здобувачам ВО. Оцінка результативності ВО на рівні ЄС є частиною оцінки ефективності створеної макросистеми інститутів та його освітньої політики. Оцінка результативності ВО на рівні ЄС, враховуючи інтеграцію освітніх систем країн-членів, вимагає системного підходу, що може передбачати міжнародні порівняння. ЄС все більше переходить до реалізації єдиного курсу розвитку ВО. Це зумовлено загальними перешкодами і проблемами для всіх країн ЄС (демографічний спад, безробіття, нерівний доступ до навчання тощо), а також використанням спільних фінансових ресурсів [11; 12; 13]. Основним результатом ВО є чисельність людей з відповідним рівнем освіти та їх частка у структурі суспільства. Основна кількість такого населення зосереджена у Німеччині, Іспанії, Франції, Італії та Польщі. У табл. 1 представлено показники чисельності населення з ВО за статусом зайнятості. Як видно, кількість осіб у робочій силі, працевлаштованих осіб та працівників постійно зростає.

Таблиця 1

Чисельність населення з ВО за статусом зайнятості по ЄС, 15–64 років, тис. осіб

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Особи, що входять до складу робочої сили	63,24	64,70	66,28	68,06	70,30	72,13	74,44	76,03	78,24	80,74
Темп зростання	–	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03	1,03	1,02	1,03	1,03
Працевлаштовані особи	59,30	61,08	63,00	64,98	67,30	68,67	71,04	73,12	75,25	77,60
Темп зростання	–	1,03	1,03	1,03	1,04	1,02	1,03	1,03	1,03	1,03
Працівники	50,56	52,13	53,91	55,70	57,67	59,04	61,42	63,18	65,03	67,05
Темп зростання	–	1,03	1,03	1,03	1,04	1,02	1,04	1,03	1,03	1,03
Безробітні особи	3,95	3,63	3,28	3,08	2,99	3,45	3,40	2,91	2,99	3,14
Темп зростання	–	0,92	0,90	0,94	0,97	1,15	0,98	0,86	1,03	1,05

Джерело: [14].

Частка населення віком (15–64 років) з ВО по ЄС та практично всім країнам-членах, окрім Фінляндії, зростає. Однак є країни з низькою часткою такого населення, а саме: Чехія (23%), Хорватія (26,6%), Італія (19,7%), Угорщина (27%), Румунія (16,5%), Словаччина (25,7%). Це свідчить про певні труднощі, але і наявність резервів, особливо у країнах Центральної і Східної Європи. Лідерами за цим показником є: Бельгія (39,1%), Данія (37,3%), Ірландія (48%), Естонія (36%), Іспанія (37,5%), Франція (38,4%), Кіпр (46,3%), Люксембург (48,2%), Нідерланди (38,7%), Швеція (42,8%) [14].

Враховуючи зростання частки населення з ВО з 25,2% у 2015 р. до 31,7% у 2024 р., доцільно врахувати громадянство та фактор міграції. Частка населення з ВО з громадянством країн ЄС зросла з 25,7% у 2015 р. до 30,6% у 2024 р., що є прямим результатом ВО. Частка населення з ВО по країнам, що не входять у ЄС (окрім держави, що звітує), зросла з 19,2% у 2015 р. до 26,6% у 2024 р. Частка населення з ВО осіб, які мають громадянство іноземної держави, зросла з 21,6% у 2015 р. до 27,9% у 2024 р. [14]. Тобто система ВО у ЄС може впливати на цю позитивну динаміку, забезпечувати підвищення рівня освіти і кваліфікації громадян іноземних держав.

Розглядаючи населення з ВО по віковим групам, слід відзначити позитивну динаміку у всіх вікових групах (табл. 2). Акцентуючи увагу на зростанні частки молоді, можна говорити про результативність ВО.

Більшість країн-членів демонструють позитивні зміни щодо збільшення охоплення молоді ВО. Частка населення з ВО віком 25-34 років вища за середнє у таких країнах, як: Бельгія, Данія, Ірландія, Іспанія, Франція, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Польща, Швеція. При цьому слід враховувати структуру суспільства, ринку праці, настрої молоді, якості і доступності освіти цих держав. По даній віковій групі цільове значення до 2030 р. – 45%. Більшість країн-членів наближається до цієї мети, однак у ряді країн (Чехія, Німеччина, Хорватія, Угорщина, Румунія, Фінляндія) є значне відставання. Потрібно зазначити, що ЄС багато уваги приділяє досягненню гендерного балансу у покритті населення, особливо молоді, ВО. У 2024 р. частка чоловіків віком 25-34 років з ВО була 38,6%, жінок – 49,8% [14].

Окрім гендерного аспекту, окремо відстежується покриття населення ВО у містах і селах, однак це вимагає спеціальних досліджень. Динаміка чисельності випускників ВО по ЄС демонструє стає зростання як серед чоловіків, так і серед жінок (табл. 3). Однак у ряді країн (Болгарія, Чехія, Естонія, Хорватія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словенія, Словаччина) відбулося значне зменшення чисельності випускників ВО, що зумовлено відтоком здобувачів ВО у інші країни ЄС. Динаміка кількості випускників ВО на 1000 жителів по ЄС демонструє стає зростання: 2015 р. – 74,3%, 2016 р. – 74,9%, 2017 р. – 76,6%, 2018 р. – 77,4%, 2019 р. – 80,3%, 2020 р. – 84,1%, 2021 р. – 86,7%, 2022 р. – 87,3%, 2023 р. – 89,2%. При цьому динаміка кількості випускників ВО на 1000 жителів віком 20-29 років по ЄС також демонструє стає зростання та виглядає наступним чином: 2017 р. – 60,1%, 2018 р. – 60,6%, 2019 р. – 61,7%, 2020 р. – 63,6%, 2021 р. – 66,7%, 2022 р. – 65,9%, 2023 р. – 67,8% [14].

Таблиця 2

Динаміка частки населення з ВО за віковими групами по ЄС у 2015-2024 рр., %

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	CAGR
15-64 років	25,2	25,7	26,4	27,2	28,0	29,0	29,7	30,2	30,9	31,7	3
15-34 років	23,5	23,8	24,3	24,9	25,5	26,1	26,7	26,8	27,3	27,8	2
20-24 років	15,3	15,7	16,0	16,3	17,0	17,5	18,7	18,8	19,1	19,4	3
20-29 років	25,9	26,3	27,0	27,7	28,5	29,3	30,2	30,3	31,0	31,7	2
20-34 років	36,5	36,8	37,6	38,7	39,6	40,7	41,5	42,0	43,1	44,1	2
25-29 років	35,6	35,8	36,7	37,9	38,8	40,1	41,1	41,2	42,2	43,4	2
25-34 років	36,5	36,8	37,6	38,7	39,6	40,7	41,5	42,0	43,1	44,1	2
25-64 років	28,5	29,1	29,9	30,7	31,7	32,8	33,6	34,2	35,1	36,1	3
30-34 років	37,3	37,8	38,6	39,5	40,4	41,2	42,0	42,8	43,8	44,7	2

* CAGR – середньорічний темп зростання (compound annual growth rate).

Джерело: [14].

Таблиця 3

Динаміка чисельності випускників ВО по ЄС у 2014-2023 рр., млн. осіб

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ЄС	3,97	3,95	3,80	3,99	3,87	4,07	4,24	4,30	4,26	4,37
Темп зростання		1,00	0,96	1,05	0,97	1,05	1,04	1,02	0,99	1,03
Чоловіки	1,66	1,67	1,60	1,69	1,64	1,75	1,81	1,84	1,81	1,84
Темп зростання		1,01	0,96	1,05	0,97	1,07	1,03	1,02	0,98	1,02
Жінки	2,30	2,28	2,20	2,30	2,23	2,32	2,43	2,46	2,45	2,53
Темп зростання		0,99	0,96	1,05	0,97	1,04	1,05	1,01	0,99	1,03

Джерело: [14].

Дані щодо чисельності випускників ВО з розподілом за її рівнем, наведені у табл. 4, свідчать про сталі позитивні зміни кількості випускників за рівнями – бакалавр і магістр.

Таблиця 4

Динаміка чисельності випускників за рівнями ВО по ЄС, 2014-2023 рр., тис. осіб

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Всього	3967,69	3952,92	3799,98	3990,78	3872,49	4066,99	4239,91	4304,76	4260,06	4367,22
Бакалаврський рівень*	2039,42	2056,83	2040,58	2041,92	1967,83	2093,84	2222,76	2182,33	2125,47	2187,89
Частка	51%	52%	54%	51%	51%	51%	52%	51%	50%	50%
Магістерський рівень*	1407,99	1389,45	1399,82	1430,95	1371,74	1437,40	1466,23	1521,19	1546,00	1619,54
Частка	35%	35%	37%	36%	35%	35%	35%	35%	36%	37%
Докторський рівень*	103,21	105,62	103,91	108,90	100,77	96,68	88,44	95,96	99,20	102,73
Частка	3%	3%	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	2%
Коротка ВО	417,07	401,03	401,79	409,01	432,15	439,06	462,48	505,28	489,38	457,07
Частка	11%	10%	11%	10%	11%	11%	11%	12%	11%	10%

*або еквівалентний рівень.

Джерело: [14].

Тенденції зміни чисельності випускників ВО є дещо різними по країнах-членах. На фоні збільшення чисельності випускників по ЄС, чисельність випускників ВО віком 20-29 років зменшувалась у: Болгарії, Чехії, Естонії, Литві, Мальті, Польщі, Словаччині. Динаміка була нижче середньої по ЄС у: Бельгії, Данії, Німеччині, Іспанії, Франції, Хорватії, Латвії, Люксембургу, Австрії, Румунії, Словенії, Фінляндії, Швеції. У більшості країн-членів є необхідним стимулювання молоді до отримання ВО. Частка чоловіків серед випускників ВО по ЄС в останні роки була сталою: 2015 р. – 42,3%, 2016 р. – 42,2%, 2017 р. – 42,4%, 2018 р. – 42,4%, 2019 р. – 43,0%, 2020 р. – 42,7%, 2021 р. – 42,8%, 2022 р. – 42,6%, 2023 р. – 42,2%. Частка жінок серед випускників ВО є дещо більшою (2015 р. – 57,7%, 2023 р. – 57,8%) [14]. У більшості країн-членів існує необхідність стимулювання чоловіків щодо отримання ВО.

Зайнятість працівників з ВО у технологічних та наукоємних секторах постійно зростала останніми роками: (% від загальної зайнятості, ЄС): 2015 р. – 31,9%, 2016 р. – 32,4%, 2017 р. – 33,0%, 2018 р. – 33,7%, 2019 р. – 34,5%, 2020 р. – 35,8%, 2021 р. – 36,9%, 2022 р. – 37,1%, 2023 р. – 37,8%, 2024 р. – 38,6% [14]. У найближче десятиліття у ЄС буде збільшуватись рівень зайнятості високотехнологічних фахівців у різних секторах економіки, що зумовлене перетворенням економіки ЄС на інноваційну, розгортанням «зеленого» і цифрового переходу, підйомом високотехнологічного сектору, що охоплює сферу наукоємних послуг, що підтверджується динамікою показників ринку праці (рис. 1) [11; 12; 13].

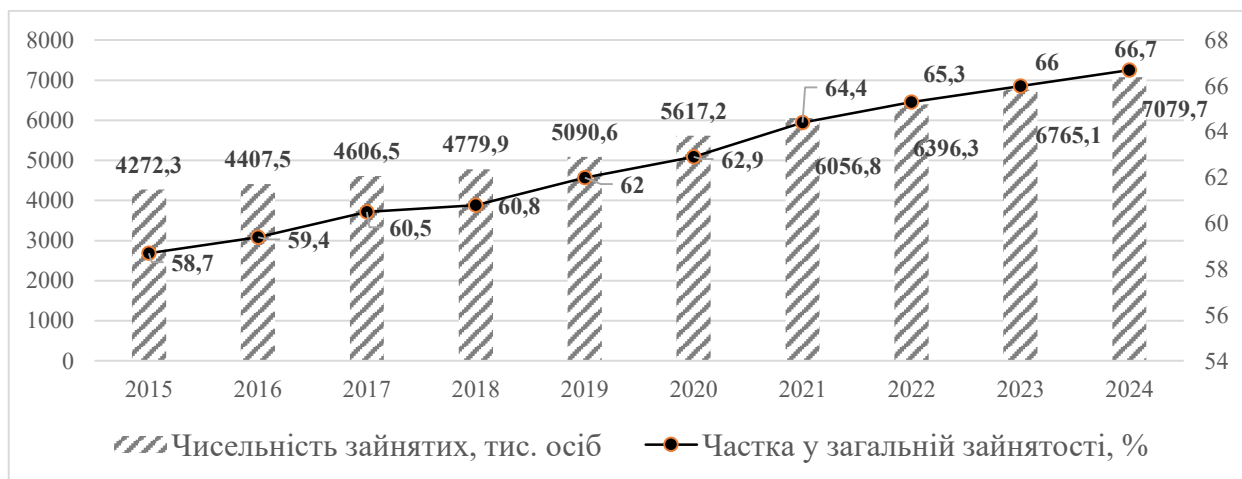

Рис. 1. Динаміка рівня зайнятості робочої сили з ВО у високотехнологічному секторі (виробництво та послуги) ЄС
 Джерело: [14].

У зв'язку із загостренням глобальної конкуренції особливо важливим результатом ВО є збільшення кількості випускників у сфері науки, математики, інформатики, інженерії, виробництва та будівництва. Результативність політики ЄС оцінюється насамперед часткою випускників ВО за окресленими напрямками на 1000 осіб населення віком 20-29 років (табл. 5). Переважно у цьому віці випускники виходять на ринок праці, починається професіоналізація та створюють базу для подальшого кар'єрного зростання. З огляду на це аналіз показника дає змогу зрозуміти динаміку рівня висококваліфікованих фахівців. Це торкається забезпеченості фахівцями не тільки бізнес-економіки, а й сектору науки та досліджень. По країнах-членах динаміка частки випускників (20-29 років)

ВО за напрямками науки, математики, інформатики, інженерії, виробництва та будівництва закономірно є різною. Середній рівень показника по ЄС у 2014-2023 рр. зріс з 18,5 до 22,4; мінімальний рівень по країнах збільшився з 3,5 до 6,1, а максимальний – з 23,9 до 39,5. Негативна динаміка таких випускників у зазначений період спостерігалась у: Литві, Мальті, Польщі, Словаччині, Чехії. Хоча у багатьох країнах-членах зростання було досить значним (Данія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Греція, Хорватія, Італія, Кіпр, Люксембург, Угорщина, Нідерланди, Португалія, Фінляндія, Швеція). Це доводить можливості нарощування показника при різній структурі економіки [14].

Після чисельності випускників важливо оцінити результативність ВО з точки зору показників економічної активності населення. Рівень економічної активності населення віком 15-64 роки з ВО у 2015-2024 рр. в цілому по ЄС зріс з 87,7% до 90,0%; мінімальне значення показника по країнам збільшилось з 81,5% до 85,1%, максимальне – відповідно з 92,2% до 94,3%. Враховуючи

негативні демографічні тенденції, це є позитивним ефектом функціонування системи ВО. При цьому відмінність між країнами зменшується. Рівень економічної активності чоловіків (віком 15-64 роки) з ВО є дещо вищий, ніж у жінок, і зростає: 2015 р. – 91,1%, 2016 р. – 91,2%, 2017 р. – 91,5%, 2018 р. – 91,7%, 2019 р. – 91,8%, 2020 р. – 91,2%, 2021 р. – 91,8%, 2022 р. – 92,1%, 2023 р. – 92,3%, 2024 р. – 92,5%. Рівень економічної активності жінок (віком 15-64 роки) з ВО також зростає: 2015 р. – 84,8%, 2016 р. – 85,2%, 2017 р. – 85,3%, 2018 р. – 85,4%, 2019 р. – 85,8%, 2020 р. – 85,3%, 2021 р. – 86,7%, 2022 р. – 87,2%, 2023 р. – 87,6%, 2024 р. – 87,9% [14]. Це є позитивним наслідком з точки зору гендерного балансу.

Таблиця 5

Динаміка частки випускників ВО за напрямками науки, математики, інформатики, інженерії, виробництва та будівництва на 1000 осіб населення віком 20-29 років з розподілом за рівнями освіти, ЄС, 2014-2023 рр.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Всього	18,5	19,4	19,5	19,6	19,7	20,8	21,0	22,1	22,3	22,4
Короткий цикл ВО	2,1	2,1	2,1	2,2	2,4	2,4	2,6	2,9	3,1	2,7
Ступінь бакалавра або еквівалентний рівень	9,1	9,4	9,4	9,5	9,3	10,3	10,3	10,6	10,5	10,6
Ступінь магістра або еквівалентний рівень	6,5	6,7	6,8	7,1	7,1	7,3	7,3	7,7	7,8	8,1
Ступінь доктора філософії або еквівалентний рівень	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0

Джерело: [14].

Потрібно наголосити на зростанні значущості ВО з точки зору працевлаштування через зростання попиту на висококваліфікованих фахівців. Так, у 2015– 2024 рр. по ЄС чисельність працівників (15–64 роки) зросла з 50,56 тис. до 67,05 тис.; зайнятість відповідно – з 59,30 тис. до 77,60 тис.; рівень зайнятості – з 82,2% до 86,5%; частка працівників з ВО – з 32,3% до 38,7%. Це доводить результативність ВО і позитивну зворотну реакцію ринку праці. Однак серед країн-членів є значні відмінності. Наприклад, ряд країн мають частку працівників з ВО нижче середнього по ЄС (38,7%): Болгарія (37,1%), Чехія (27,7%), Німеччина (32,7%), Хорватія (34,9%), Італія (25,5%), Угорщина (32,6%), Австрія (38,0%), Португалія (34,8%), Румунія (25,5%), Словенія (37,7%), Словаччина (32,1%). Це свідчить як про проблеми ринку праці, так і про наявність значних резервів щодо досягнення поставлених ЄС цілей. Потрібно акцентувати увагу на позитивних змінах показників зайнятості молоді з ВО. Так, у 2015– 2024 рр. частка працівників з ВО віком 20–24 років збільшилась з 17,6% до 22,8% у 2024 р., віком 25–34 роки – відповідно з 40,8% до 48,1%. У 2015–2024 рр. рівень зайнятості економічно активного населення з ВО по ЄС: 1) по групі 20–24 років зріс з 52,8% до 62,8%; 2) по групі 25–29 років зріс з 77,8% до 83,3%. Це є особливо важливим для результативності ВО ЄС [14]. Потрібно звернути увагу на поступове зниження рівня безробіття працівників з ВО. Певне зростання рівня безробіття таких працівників спостерігалось у Німеччині, Естонії, Литві, Мальті, Швеції. Однак на рівні ЄС безробіття висококваліфікованих фахівців залишається досить значним. Значних змін у зменшенні рівня безробіття досягли (CAGR, 2015–2024 рр.): Болгарія (-9%), Чехія (-6%), Ірландія (-6%), Греція (-10%), Іспанія (-7%), Хорватія (-11%), Італія (-8%), Кіпр (-12%), Польща (-11%), Словенія (-11%), Словаччина (-11%). Розглядаючи безробіття молоді, потрібно відзначити, що у 2015–2024 рр. рівень безробіття економічно активного населення з ВО по ЄС змінився наступним чином: 1) по групі 20–24 роки показник зменшився з 18% до 12%; 2) по групі 25–39 роки показник зменшився з 7,5% до 4,5%. Це також є підтвердженням результативності національних систем ВО і освітньої політики ЄС. Однак проблема безробіття, особливо щодо молоді, в цілому зберігається, що стосується і високотехнологічного сектору. Також зберігаються досить високі рівні чисельності неактивного населення з ВО. Потрібно враховувати гендерний аспект, збереження значної частини неактивних жінок і чоловіків з ВО [14].

На завершення аналізу потрібно відзначити розширення компетенцій ЄС щодо забезпечення результативності і розвитку ВО. ЄС у сфері ВО характеризує сучасний етап європейської інтеграції. Окрім спрямування політики на вирішення соціальних проблем, ЄС нарощує обсяги інвестицій у розвиток людського капіталу, соціальний захист, інклюзивність, забезпечення зайнятості, а також збільшує фінансову підтримку ВО. Узагальнюючи інформацію щодо функціонування ВО, можна сказати, що освітня політика ЄС, структур і систем, які він створив для підтримки сектору, мала значний вплив. ЄС виводить системність забезпечення результативності і розвитку ВО на якісно новий рівень. Зокрема, це робиться у межах Європейського освітнього простору і простору ВО, уніфікованих систем у цій сфері. ЄС все більше

здійснює стратегічне управління розвитком ВО для досягнення спільних цілей. Для цього ЄС консолідує країни-члени за рахунок: процесів уніфікації у системах ВО; встановлення цілей, пріоритетів, індикаторів тощо; різноманітної підтримки, зокрема фінансової, а також на основі зв'язків освітньої політики з іншими напрямками його діяльності (інноваційна, соціальна, міграційна тощо). Посилюється управлінська координація, для чого побудована система статистичного моніторингу ВО [11; 12; 13; 15].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Сектор ВО демонструє стаке зростання кількості населення з ВО, активізацію участі молоді у формальній освіті, позитивні зрушення у сфері гендерного балансу та соціальної інклюзивності. Підтверджено позитивні зміни у результативності ВО за основними параметрами її функціонування, що свідчить про потенціальне досягнення цільових індикаторів ЄС. Особливо позитивною є динаміка серед молоді, яка поступово наближається до стратегічної цілі ЄС щодо рівня охоплення ВО. Разом із тим, зберігаються значні відмінності між країнами-членами, зокрема між «старими» та «новими» членами ЄС, що потребує посилення політики конвергенції. Позитивною є і тенденція до збільшення кількості випускників, що свідчить про зростання внеску системи ВО у економічне зростання. Покращення у результативності ВО ЄС підтверджує її прогресивні зміни, ефективність освітньої політики ЄС, адаптацію до нових трендів ринку праці і вимог економіки. Особливо важливою є соціальна роль ВО, відносно чого активізується освітня політика ЄС, що буде досліджено у перспективних роботах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козик В.В., Селюченко Н.Є. Вища економічна освіта і потреби сучасного ринку праці. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2024. №1. С. 215–224. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2024.01.215>
2. Bouhajib M., Meftah H., Ben Ammar R. Higher education and economic growth: the importance of innovation. *Atlantic Review of Economics: Revista Atlántica de Economía*. 2018. Vol. 1, №2. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6525858>
3. Солодовніков С., Лебідь В. Конкурентоспроможність національної економіки: роль ефективності системи вищої освіти. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 1. С. 27–41. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.02.027>
4. Zhavoronok A., Kholiavko N., Popelo O., Dubyna M., Verbivska L., Fedyshyn M. Higher education for sustainable development in the digital era: Mapping the bibliometric analysis. *Problems and Perspectives in Management*. Vol. 22(4). 2024. P. 202–216. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.22\(4\).2024.16](https://doi.org/10.21511/ppm.22(4).2024.16)
5. Stukalo N., Lytvyn M. Towards sustainable development through higher education quality assurance. *Education Sciences*, Vol. 11 (11), Article 664. 2021. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci11110664>.
6. Kromydas T. Rethinking higher education and its relationship with social inequalities: Past knowledge, present state and future potential. *Palgrave Communications*. Vol. 3(1). 2017. URL: <https://www.nature.com/articles/s41599-017-0001-8>. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-017-0001-8>
7. Charret A., Oancea A., Chankseliani M. European higher education policy as a plaitique palimpseste: Understanding national visions for the European Universities Initiative. *Higher Education*. Vol. 91. 2025. P.759–780. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-025-01441-z>
8. Garritzmman J. L. Politics of higher education funding in (Western) Europe – and beyond. In J. Jungblut, M. Maltais, E. C. Ness, & D. Rexe (Eds.). *Comparative higher education politics. Higher Education Dynamics*. Vol. 60. Springer, Cham. 2023. P.121–155. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-25867-1_6.
9. Ivanenko N., Boiko A., Fedorchuk L., Panchenko I., Marieiev D. Development of educational policy in Ukraine in the context of European integration and digital transformation. *Revista Eduweb*. Vol.17(2). 2023. P. 296–305. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.25>
10. Антонюк В. Інтеграція вищої освіти України в Європейський освітній простір для розвитку людського капіталу. *Журнал європейської економіки*. 2021. Т. 20. № 3 (78). С. 573–595.
11. European Commission. Homepage. URL: https://commission.europa.eu/index_en.
12. European Education Area. European Commission. URL: <https://education.ec.europa.eu>.
13. European Higher Education Area. European Higher Education Area. URL: <https://ehea.info>.
14. Education and training. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training>.

15. National Policies Platform. European Education and Culture Executive Agency. URL: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu>

REFERENCES:

1. Kozyk, V. V., & Seliuchenko, N. Y. (2024). Higher economic education and the needs of the modern labor market. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku* – Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems, 1, 215–224.
2. Bouhaje, M., Meftah, H., & Ben Ammar, R. (2018). Higher education and economic growth: The importance of innovation. *Atlantic Review of Economics: Revista Atlántica de Economía*, 1(2), available at: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6525858>
3. Solodovnikov, S., & Lebid, V. (2024). Konkurentospromozhnist natsionalnoi ekonomiky: rol efektyvnosti systemy vyshchoi osvity [Competitiveness of the national economy: the role of efficiency of the higher education system]. *Visnyk ekonomiky* – Herald of Economics, 1, 27–41.
4. Zhavoronok, A., Kholiavko, N., Popelo, O., Dubyna, M., Verbivska, L., & Fedyshyn, M. (2024). Higher education for sustainable development in the digital era: Mapping the bibliometric analysis. *Problems and Perspectives in Management*, 22(4), 202–216.
5. Stukalo, N., & Lytvyn, M. (2021). Towards sustainable development through higher education quality assurance. *Education Sciences*, 11(11), 664, available at: <https://doi.org/10.3390/educsci11110664>
6. Kromydas, T. (2017). Rethinking higher education and its relationship with social inequalities: Past knowledge, present state and future potential. *Palgrave Communications*, 3(1), available at: <https://www.nature.com/articles/s41599-017-0001-8>.
7. Charret, A., Oancea, A., & Chankseliani, M. (2025). European higher education policy as a plastique palimpseste: Understanding national visions for the European Universities Initiative. *Higher Education*, 91, 759–780, available at: <https://doi.org/10.1007/s10734-025-01441-z>
8. Garritzmman, J. L. (2023). Politics of higher education funding in (Western) Europe – and beyond. In J. Jungblut, M. Maltais, E. C. Ness, & D. Rexe (Eds.), *Comparative higher education politics*. *Higher Education Dynamics*, 60, 121–155, Springer, Cham, available at: https://doi.org/10.1007/978-3-031-25867-1_6.
9. Ivanenko, N., Boiko, A., Fedorchuk, L., Panchenko, I., & Marieiev, D. (2023). Development of educational policy in Ukraine in the context of European integration and digital transformation. *Revista Eduweb*, 17(2), 296–305.
10. Antoniuk, V. P. (2021). Integration of Ukrainian higher education into the European Higher Education Area to develop human capital. *Journal of European Economy*, 20 (3 (78)), 573–595.
11. European Commission. *Homepage*, available at: https://commission.europa.eu/index_en.
12. European Education Area. *European Commission*, available at: <https://education.ec.europa.eu>.
13. European Higher Education Area. *European Higher Education Area*, available at: <https://ehea.info>.
14. Education and training. *Eurostat*, available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training>.
15. National Policies Platform. *European Education and Culture Executive Agency*, available at: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu>

ANALYSIS OF PERFORMANCE INDICATORS OF THE FUNCTIONING OF EU HIGHER EDUCATION

SVYNARENKO Dmytro
University of Customs and Finance

Considering the increasing demand for higher education (HE) and the expansion of its role in the modern economy, as well as numerous challenges, it is strategically important for all countries to enhance the performance of this sector. The EU pays particular attention to the development of HE, which is necessary to ensure socio-economic transformations and maintain global economic, scientific, and cultural leadership. An important issue for the EU is ensuring the effective functioning of HE in the context of contemporary economic challenges. Therefore, the aim of this study is to conduct a general analysis of the performance indicators of the HE sector at the EU level. This is important for Ukraine in terms of its European integration course and HE reform. The overall direction of the European course for the development of HE has been taken into account, as well as the increasing activity of EU education policy, which is driven by common challenges and problems for all member states (demographic decline, unemployment, unequal access to education, etc.). The analysis of the performance of the HE sector at the EU level covers: the number of people with HE by employment status; the dynamics of the share of people with HE by age groups; the dynamics of the number of HE graduates, including per 1,000 inhabitants; the dynamics of graduates by levels of HE; the dynamics of employment of the workforce with HE in the EU high-tech sector; the dynamics of the share of graduates in science, mathematics, informatics, engineering, manufacturing, and construction per 1,000 people aged 20-29, with distribution by education levels, as well as indicators of the economic activity of the population. Emphasis is placed on the growing demand for highly qualified specialists and the importance of HE in terms of employment. Conclusions have been drawn regarding the expansion of the EU's competencies in ensuring the performance of HE, which is reflected in a range of its education policy measures.

Keywords: EU, higher education, performance, population, number of graduates, employment rate, education policy.